

Oppsummering fra Kontaktgruppemøtet 8/11-24

Møtet ble avholdt hos NIVA, Økernveien 94, 0579 Oslo

Til stede: Sindre Langaas (NIVA), Turid Wulff Knutsen (Innlandet fylkeskommune), Johannes Rindal (Telemark fylkeskommune), Martine Matre Bonarjee (Akershus fylkeskommune), Idun Lyngstad (Hamarregionen), Randi Julie Haldorsen og Johanne Meyer (Buskerud fylkeskommune), Dag Vågsnes (Lillehammer kommune), Daria Dyresen (Elverum kommune), Dag Aanensen (Drammen kommune), Alf Thomassen (Ringsaker kommune), Ann-Christin Jordbakke (Vestfold fylkeskommune), Thomas Hansen (Østfold fylkeskommune, t.o.m. punkt 3), Berit Berg-Tjørhom og Anne Hagberg (OsloMet) og Martin Hafsahl (Asker kommune)

Fra sekretariatet: Gunnar Selvik (referent), Joakim Berg og Ingvild Jacobsen.

1. Velkommen og siste nytt om EU/EØS

Sindre ønsket alle velkommen til NIVAs lokaler, og Gunnar gav alle ordet for å presentere seg, og orienterte deretter kort fra EU/EØS-politikken som følger:

Innledning

Kjære alle sammen - det er hyggelig å se at så mange deltar i dag - jeg tror dette må være ny rekord – noe som tyder på at KG-møtene er en viktig møtearena! Tusen takk også til Inga/Sindre for at vi får være hos dere her i dag – det setter vi stor pris på!

Høringene av kandidatene til den nye Europakommisjonen

Vi er midt oppe i den første av to usedvanlig viktige uker i Brussel, nemlig høringene i Europaparlamentet av de 26 kommisjonskandidatene. Så langt har ingen blitt forkastet (dog må Ungarns kandidat svare på ytterligere spørsmål), og det er faktisk ganske usannsynlig at noen i de gjenstående 2 dagene vil bli det, siden det hele er blitt et partipolitisk spill hvor partigrupper innser at hvis en kandidat forkastes så vil en annen kandidat fra en annen gruppe også kunne bli det.

Alt ligger dermed til rette for at den andre kommisjonen til VDL vil være operativ fra 1/12, 6 måneder etter EP-valget, og det er jo et tankekors at verdens største flernasjonale union bruker så lang tid på å konstituere seg (det er vel det som kalles demokrati). Trøsten må være at vårt vertsland Belgia, som hadde valg samtidig, fortsatt ikke har fått ny regjering (og der er det langt frem til rekorden, som er på rundt to år).

Politikken til den nye Europakommisjonen

Mht politikken den nye kommisjonen vil føre så vil jo de 38 sider lange Politiske Retningslinjene som VDL presenterte tilbake i juli da hun ble valgt for en ny periode være en god pekepinn, hvor som kjent Norge ikke er nevnt en eneste gang (selv om målet om 90% kutt i utslipp fra industrien nevnes, noe som selvfølgelig vil få stor betydning for oss).

Disse retningslinjene er jo også blitt fulgt opp av mandatbrevene til kommissærene, hvor f eks Danmarks kandidat, Dan Jørgensen, med portefølje energi og boliger, bl a skal skape en fullbyrdet og robust energiunion, senke energiprisene for husholdningene og virksomhetene, øke produksjonen av ren energi, oppgradere nettinfrastrukturen, utvikle et motstandsdyktig, sammenkoblet og sikkert energisystem, forsere og øke utbredelsen av oppsamling/ anvendelse/lagring av CO2, fremlegge den aller første europeiske plan for økonomisk overkommelige boliger, og sette fokus på de investeringer og ferdigheter som det er behov for og å utarbeide en europeisk strategi for boligbygging.

At vi som kjent deltar i EU-programmene gjennom EØS-avtalen er av stor viktighet for oss, og at EU også i neste budsjettperiode vil satse stort på disse nevnes gjennomgående i retningslinjene og i mandatsbrevet til kommisjonskandidaten fra Bulgaria, Ekaterina Zaharieva (med ansvaret for Startups, Forskning og Innovasjon) viser: Europas konkurransedyktighet og posisjon i kappløpet mot en ren og digital økonomi krever at forskning og innovasjon, vitenskap og teknologi er i sentrum av Europas økonomi. At EU kanskje i større grad vil blande strukturfondene med rammeprogrammet vil imidlertid kunne bli en stor utfordring for oss, siden vi ikke deltar i førstnevnte.

Det andre valget (utenfor Europa)

Mht det andre, mer nylige valget, så er jo gjenvælgelsen av DJT noe som få kunne forestille seg etter det som skjedde i og utenfor Capitol for snart 4 år siden (det som noen bagatelliserer som «trolling»). Dette er en repetisjon av 2016, og som bare forsterker det vi har sett i Europa, nemlig at ytre høyre kapitaliserer på at folk flest har fått dårligere råd.

Denne gangen er vel Europa (og resten av verden) mer forberedte – men for Norge så vil dette kunne medføre mer usikkerhet enn for EU-landene. Dette fordi vi ikke er en integrert del av EUs stadig voksende fokus på sikkerhetspolitisk autonomi, og siden vi heller ikke er en del av EUs tollunion. Dette betyr at i den forventede handelskrigen EU-USA-Kina så vil hensynet til et lite land som vårt lett kunne lide i kampens hete. Det blir jo også interessant å følge siste del av det ungarske formannskapet nå med DJT på vei inn igjen i Det hvite hus.

Norges samarbeid med EU gjennom EØS-avtalen

Det er interessant å merke seg at Norge tydeligvis er utålmodig mht å motta svar fra EU om vi får være med i intitiativer vi har interesse av (f eks Helseunionen), samtidig som vi trener energilovgivning som er innenfor det indre marked.

EØS-midlene (som skulle startet i 2021) er det som kjent nylig enighet om, noe Ungarns ambassadør i Norge under sitt innlegg i vårt styremøte i september, kunne informere oss om (og så får vi se om de faktisk vil kvalifisere seg for å motta midler fra oss).

Da overlater jeg ordet til mine gode kollegaer, som vil komme med litt mer dybde innenfor våre mange fagområder.

2. Oppdatering fra Sekretariatets fagområder

Joakim gav en presentasjon av siste nytt innen utdannings-, helse-, digital- områdene, og Ingvild gav en oppdatering av siste nytt innen EUs grønne giv. Disse ble etterfulgt av spørsmål fra og diskusjon i Kontaktgruppen. Presentasjonene er vedlagt.

3. Innspill til styresaker

Gunnar gikk gjennom agendaen for neste styremøte, med særlig vekt på følgende agendapunkter:

- Sak 37/24 Økonomisk status pr 30.09.2024: Ingen endringer.
- Sak 38/24 Estimert budsjett 2025: Ingen endringer.
- Sak 39/24 Oppdatering aktiviteter høsten 2024 og litt over i 2025: KG-møtet planlagt i Brussel i januar flyttes til lokalene til Akershus fk i Oslo grunnet reisebegrensninger hos flere medlemmer. Siden første styremøte i 2025 er 7/2-25, foreslås det videre at KG-møtet holdes to uker før (som sedvanlig), dvs 24/1. På denne måten vil KG-møtet heller ikke konkurrere med Lynkurset i Brussel tidsmessig.
- Sak 40/24 Ny strategi: Vedrørende spørsmål 8 – hvilke endringer hos din organisasjon gir nye prioriteringer for bruk av ORE?: I tillegg til det som allerede er kommet frem i svarene på spørreundersøkelsen, slik som at det generelt er stor interesse blant medlemmene for at ORE skal fokusere enda mer på å hjelpe medlemmene med å få finansiering fra EU-programmer, så var det i møtet også stor interesse blant medlemmene at ORE fremskaffer en mest mulig utfyllende oversikt over såkalte kaskadeutlysninger, dvs utlysninger som allerede har lyktes i konkurranse om EU-midler, men hvor videre fordeling til relevante aktører kan gjøres. NIVA har f eks allerede på trappene en slik søknad hos FR. Videre så ble det i møtet flagget interesse for at ORE forserer opplæring av medlemmer (fysisk og digitalt) i det å finne relevante søknader, og å søke på EU-prosjekter på en mest mulig effektiv måte. Vedrørende spørsmål 17: Hvordan kan ORE sørge for en best mulig kommunikasjonsflyt rundt handlingsplanen?: AFK understreket at det synes å være strøket informasjon som de har lagt inn i nåværende handlingsplan (sekretariatet vil sørge for at dette rettes opp øyeblikkelig).

4. Orienteringer fra medlemmene

Lillehammer kommune (Dag): Kommunen må spare 120 millioner i 2025. Jobber med ny strategi, hvor internasjonalt prosjektsamarbeid blir viktig. Fokus på å samarbeide med naboer både i sør og øst for kommunen.

Telemark fylkeskommune (Johannes): Det er god politisk støtte til den nye internasjonale strategien, men de har begrenset administrativ kapasitet (kun 2,5 stillinger).

NIVA (Sindre): Har sendt søknad (ENKL5&6) om midler til EU Nettverk til NFR hvor 4 miljøinstitutter og alle de norske regionskontorene i Brussel er med. ORE har et særlig koordineringsansvar blant disse. Forventer svar primo desember. NIVA arbeider nå også med en søknad rettet mot «KI-milliarden», hvor fokus er på KI i miljøforvaltning. Ett av casene er Oslofjorden, av stor interesse blant mange av OREs medlemmer. Involvering fra disse er ønsket.

Buskerud fylkeskommune (Johanne): God politisk støtte til OREs arbeid, og trenger støtte fra ORE til å identifisere relevante prosjektutlysninger. Deltar i Euromontana-prosjekt innenfor tema tilflytning/bosetning fjellregioner.

Vestfold fylkeskommune (Ann-Christin): Opptatt av å bruke internasjonalt arbeid som tverrfaglig verktøy, og ønsker å bygge lag på tvers av politiske partier. Stort fokus på muligheter ifm EU-prosjekter.

OsloMet: Har omorganisert seg og fått seksjoner (seksjonssjef Anne Hagberg til stede i dag). Har gitt innspill til det nye Rammeprogrammet (nyttig øvelse). Hvert fakultet lager egne strategidokumenter.

Innlandet fylkeskommune (Turid): Arbeider med 2 HEU-søknader (mission soil med Sintef og klima med NGI). Ferdigstilling av ny internasjonal strategi utsatt til neste år.

Ringsaker kommune (Alf): Også de rammet av budsjettkutt. Aktive innen E+ og ønsker å komme mer i inngrep med HEU. Setter pris på samarbeidet innen Hamarregionen.

Akershus fylkeskommune (Martine): Holder på med strategiprosess – klart ønske om å hente ut mer midler fra HEU.

Asker kommune (Martin): Skal spare 250 millioner både i 2024 og i 2025. Økt ønske om prosjektutvikling, og da særlig innen vann/vanntilgang/klimatilpasning. Fokus både på FR- og HEU-prosjekter innen geodata/eldrebølgen/ungt utenforskap/NEB.

Drammen kommune (Dag): På oppløpssiden i NetZeroCity-prosjektet (ferdig ultimo mai-25), hvor jobber for å få maks ut av de 7 prosjektene de har fått finansiert, og å få relevant informasjon fra de 51 andre byene og de 2 tvillingbyene.

Jobber med søknad om å bli Smart City versjon 2.0. Er blitt E+-akkreditert (dog videre arbeid satt på vent i påvente av prosess rundt mulige skolenedleggelse).

Elverum (Daria): Fortsetter med NEB Interreg-prosjekt. Fått ekstra EØS-midler (fra KS) angående ukrainske/polske grensekommuner innen beredskap - NATO artikkel 3, seminar neste uke (andre kommuner kan også være med i prosjektet).

Hamar-regionen (Idun): Beredskap viktig ifm ny kommuneplan (samarbeider bl a med OsloMet innen dette). Hamar er Unesco Creative City – arrangerte nylig nordisk AR-forum, hvor også prosjektmuligheter innen HEU kom opp. Har også fått tilleggsprosjekter ifm EØS-midlene. Jobber med Ringsaker/Falun angående hvordan utnytte erfaringene fra Green Mountain-datalagringscenter (best practice som også andre kan ha bruk for).

5. Eventuelt

Intet ble diskutert under dette punktet.